

Johan Bolme, mangeårig tilsynsmann på Trollheimshytta, er en av de mange gode hjelpere i TT.

Pause i bakken under en av professor Olav Gjærevolls mange botaniske vandringer i regi av TT.

TTs historie

Trondhjems Turistforening ble stiftet i 1887, 20 år etter at landets første turistforening, DNT, så dagens lys i 1868. Også flere andre regionale turistforeninger ble stiftet omtrent samtidig, f.eks. i Stavanger, Kristiansand, Skien, Drammen og Kristiansund – over store deler av landet var folk med andre ord i ferd med å oppdage de kilder til de storslagne opplevelser som ligger i den norske fjellheimen.

TTs første hytte ble bygget i Bymarka, på toppen av Gråkallen, sommeren 1889. Foreningen nedla i det hele tatt et stort arbeid for å gjøre de bynære områdene tilgjengelig i sine første år, og fikk bygget et stort antall stier og spaserveier i Bymarka, foruten også en kjørevei opp til Fjellsetra og til Nedre Leirfoss. Rundt århundreskiftet overtok imidlertid kommunen ansvaret for disse stiene og veiene.

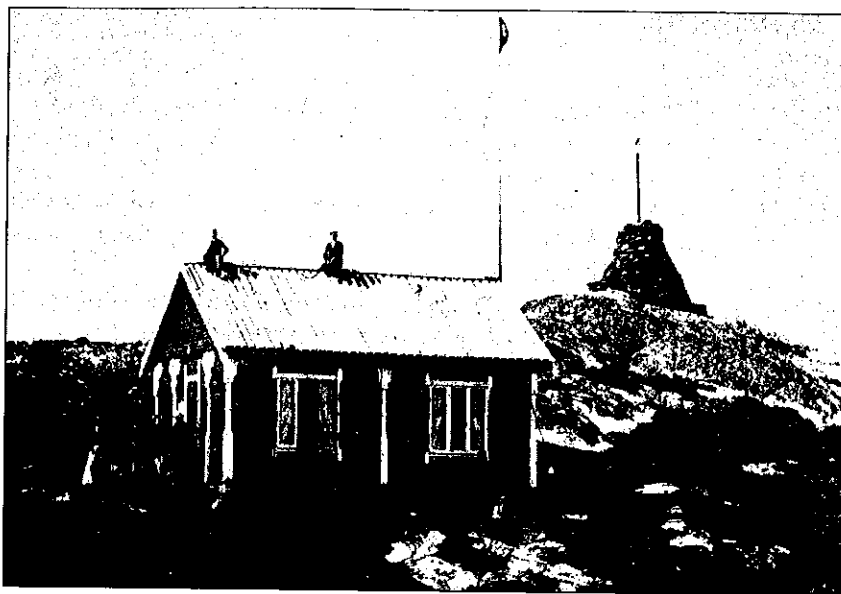
Alt i 1888 hadde foreningen inngått en avtale med eieren av Nedalen gård i Sylene om opprettelse av et kvarter for fotturister på gården, og sommeren 1889 sto kvarteret ferdig med fire senger og nødvendig utstyr. Samme sommer ble også den første fotrutten i Sylene merket fra Stugudal og inn til Nedalen.

Også i Trollheimen var foreningen i gang med sine første tiltak sommeren 1888. Det ble da inngått avtaler om kvarter på Storligårdene, på Vollanseter ved Jølvannet og på Boggevoldsetra i Svartådalen, og i 1889 begynte arbeidet med å merke og rydde de første rutene også i Trollheimen. Den første hytta i Trollheimen – Trollheimshytta – ble åpnet sommeren 1890.

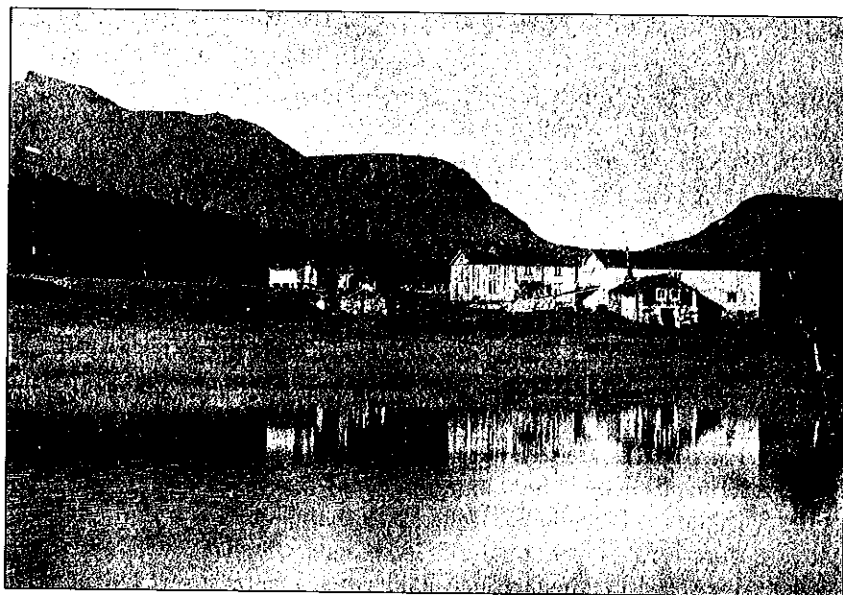
Det lille kvarteret på Nedalen gård ble snart for lite. TT bygget derfor i 1897 en hytte like ved gården som doblet kapasiteten. Men heller ikke dette var nok for å ta unna den økende trafikken. I 1903 ble det derfor bygget en ny og større hytte med 12 senger. Med senere utvidelser til 50 senger var denne hytta i bruk helt frem til Nesjøreguleringen omkring 1970, da den nåværende Nedalshytta ble bygget.

I 1890-årene ble det inngått en rekke kvarteravtaler også i Sylene-området, bl.a. på Græsli, i Stugudal, i Ridalen og i Meråker. I 1896 ble så den første hytta på Storerikvollen bygget. Bortsett fra at denne hytta delte strekningen mellom Meråker og Nedalen i to etapper, var det også enda en grunn til å få reist en hytte der. I 1890 hadde Den Svenska Turistföreningen bygget sin første hytte i Sylene ved Enaelven, og i 1895 kom enda en hytte på svensk side, ikke langt fra der Sylstationen i dag ligger. Dette åpnet muligheter for å gå fra hytte til hytte, og Storerikvollen var et naturlig ledd i dette tilbudet.

Etter krigen ble TTs tilbud i Sylene utvidet med Schulzhytta i 1948 (oppkalt etter foreningens første formann Carl Schultz) og Nordpå i Aunegrenda i

TTs første hytte på Gråkallen ble bygget i 1889.

Nedalen gård der TT hadde turistkvarter i 1890-årene.

Haltdalen i 1949. Nordpå er siden solgt. I 1960 og -70 årene ble det bygget flere selvbetjeningshytter i Sylene-området, slik at det i dag er et meget variert nett av hytter og ruter som kan brukes hele året. Nordover går rutenettet naturlig sammen med Nord-Trøndelag Turistforenings ruter.

I Trollheimen fortsatte utbyggingen ved at den første Jøldalshytta ble bygget i 1908 og erstattet med en ny hytte, som også er dagens, i 1918. Både på Trollheimshytta og Jøldalshytta er det nå bygget selvbetjeningsavdelinger som kan brukes utenom de betjente sesongene.

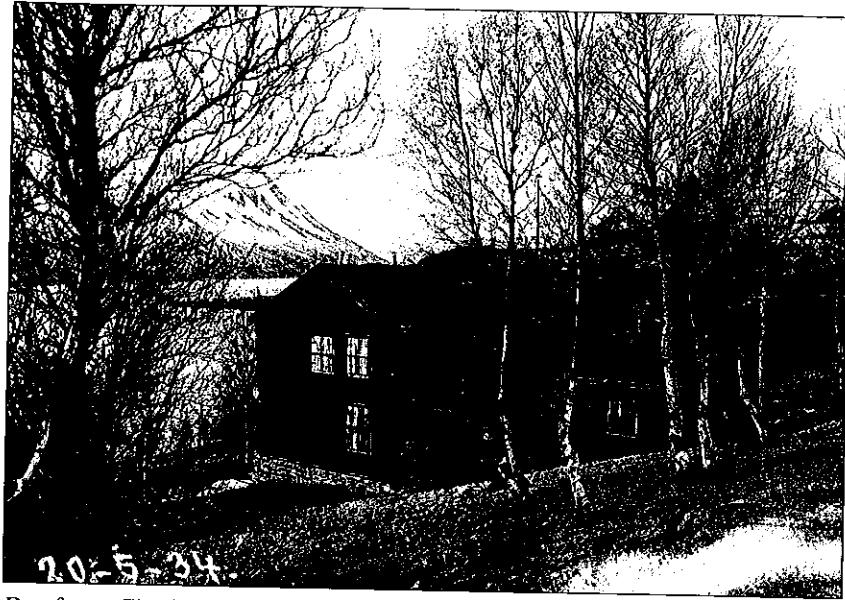
Gjevilvasshytta ble bygget vinteren 1921/22 etter at setereierne hadde sagt opp sine kvarteravtaler med TT. Hytta, som i sin helhet er fredet, ble utvidet i 1950 med en gammel bygning fra Meldal.

I Storlidalen fikk foreningen i 1949 en leieavtale på gården Kåsa, som i mange år ble fjellturistenes faste tilhold i dalen. I 1976 ble leieforholdet flyttet til Bårdsgården like i nærheten, hvor det i dag er innredet en utmerket selvbetjeningshytte i den ene halvdel av våningshuset på gården.

Lenger vest har TT i mange år hatt avtale om kvarter på fjellgården Kårvatn. Også der er det nå innredet en utmerket selvbetjeningshytte i et av husene på gården.

Alt i alt kan Trondhjems Turistforening tilby fjellturistene fem store, betjente hytter og ni selvbetjente hytter i Sylene og Trollheimen. Foreningens omfattende og meget variert rutenett i noe av den fineste fjellnaturen landet vårt har å by på, er omlag 1600 km., noe som tilsvarer avstanden fra Trondheim til Hammerfest. I de mer enn 100 år som er gått siden foreningen ble stiftet er det av tallrike pionerer og senere entusiaster og tillitsmenn (og -kvinner!) nedlagt et imponerende arbeid som gjør det mulig for alle å følge TTs motto: Gå deg frisk og glad i fjellet!

(De som ønsker å lese mer om TTs tilblivelse og utvikling finner dette i årboka for 1986-1987, side 25-87. Også i bøkene «Trollheimen» (1983, ny utgave 1989) og «Sylene» (1988) finnes fyldestgjørende kapitler om fotturismens utvikling.

Den første Gjevilvasshytta, Sliperstua, sto ferdig i 1922.

Hyttestemming fra Storerikvollen i gamle dager.

Fra hytte til hytte

Å gå fra hytte til hytte er en aktiv form for ferie, full av naturopplevelser, fysisk aktivitet, frihetsfølelse, og, om du vil, sosialt samvær.

Både innenfor Trollheimen og Sylene og i alle de andre av landets fjellområder tilrettelagt med hytter og merking av ruter, er det mange muligheter for folk med ulike forutsetninger.

Du vil ha et bedre utgangspunkt for en fjelltur hvis du har tatt jevnlige turer i nærmiljøet for å bygge opp din fysiske form. Dessuten vil du ha fordel av å kunne ta deg fram med kart og kompass. Det er fjellturistenes egenferdighet i å ta seg fram i naturen som er den viktigste forutsetning for trygg og sikker ferdsel i fjellet.

HYTTENE

Landets totalt ca. 50 samarbeidende turistforeninger har 320 turisthytter fordelt over hele landet. Hyttene er enkle overnattingsbygg primært beregnet på fotturister og fjellskiløpere. Soverommene har 2-4 eller flere senger. Det er tre ulike hyttetyper:

Betjente hytter som i sommer- og påskesesongen tar imot overnatting og serverer frokost og middag. De fleste av disse hyttene har selvbetjente kvarterer utenom sesongen. I sesongene har ikke disse hyttene rom for personlig matlaging. Lakenpose eller sovepose må brukes.

Selvbetjente hytter er låst med nøkkel som kan lånes. Hyttene er fullt utstyrt med senge- og kjøkkenutstyr og har proviant til salgs. På de selvbetjente hyttene må gjestene stille seg selv og vaske og rydde etter seg. Lakenpose eller sovepose må brukes.

Ubetjente hytter er utstyrt med tilsvarende som de selvbetjente, men har ikke proviant til salgs. Lakenpose eller sovepose må brukes.

FAST OPPHOLD OG ANDRE SPESIELLE ORDNINGER

Turistforeningenes hytter er beregnet på dem som vandrer i fjellet, men på alle betjente hytter kan det utenom toppsesongen reserveres faste plasser for flere dagers opphold. Også i påska tar noen av hyttene imot faste gjester.

Noen betjente hytter kan utenom sesongen leies til feiring av fødselsdager, brylluper, leirskole eller andre faste opphold. Ta kontakt med TT-kontoret om slike ordninger på TT's hytter.

Eldre og familier med barn kan bestille plass på forhånd på betjente hytter. Medlemmer over 50 år og under 12 har fortrinnsrett til seng ved ankomst før kl. 20.00.

På betjente hytter er det servering for dagturister. For større grupper kan det vanligvis bestilles middag- eller kaffeservering til fast tid.